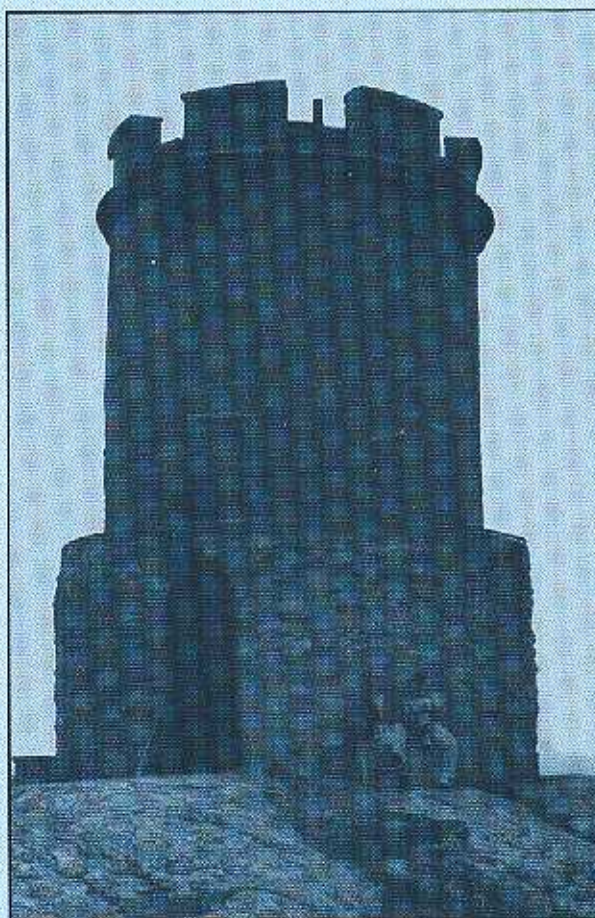

Fyren

Känsö Torn

Redaktionen har ordet

Bäste läsare!

Jag beklagar de felaktigheter som smög sig in i förra numret av tidningen men -"ju fler försök ju bättre resultat"- hoppas jag.

Jag vill tacka för alla inkomna artiklar men meddelar samtidigt att det finns plats för ytterligare bidrag till tidningen. Gösta Andersson och Stig Svanberg är ju trogna författare värda all uppskattning men det är särskilt roligt att "skribenter utifrån" har hörsammat budskapet.

Jag vill också passa på att här öppet tacka Arne Håkansson för den nya layouten på tidningens fram- och baksida. Bidrag till nästa nummer skall vara oss tillhanda senast 1996-09-01.

Angendm läsning önskar

Gunnar Hellekant.

Adress till tidningen: KA-fyren, c/o Muséet, MKV, Box 5155, 426 05 Västra Frölunda

FÖRENINGSNÅLEN, KLUBBMÄRKET OCH BLOMSTERFONDEN

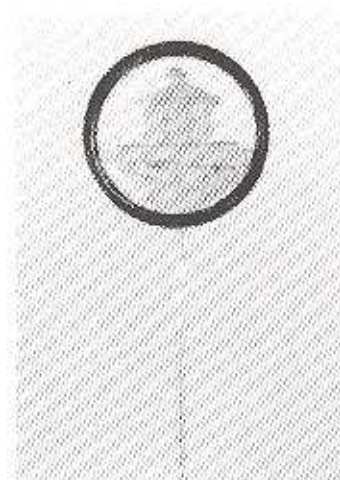
Föreningsnålen bör varje medlem ha fästad på sitt rockuppslag. Den är ett tecken på att Du tillhör en militär förening, där inga gradskillnader finns. En förening för det goda kamratskapet. Nålen kostar Kr 20,- samt porto Kr 3,85.

Klubbmärket, "guldbroderat" att användas som ficklocksmärke på blazer m.m. har rönt stor uppskattning. Märket kostar Kr 40,- samt porto Kr 3,85,-

Blomsterfondens medel används vid hedersbevisningar av olika slag.

Beställningar och inbetalningar kan göras direkt till skattmästaren, f.n Helmer Ternegren, eller på postgiro 45049-4. Skilj därvid noga på de olika posterna, t.ex. medlemsavgift, blomsterfond, föreningsnål eller klubbmärke.

Ordförandens spalt

Efter en mycket lång och hård vinter på många sätt är det åter dags med ett nytt nummer av KA-Fyren.

ÖB har lämnat Försvarsmaktens underlag inför 1996 års totalförsvarsbeslut - FMP 97. Denna plan har föregåtts av mycket omfattande arbete inom hela Försvarsmakten. Vi på MKV och GMB har deltagit mycket aktivt i beräkningar och motiveringar till att vi anser, att MKV och GMB skall finnas även framledes på västkusten.

Den ekonomiska ramen, som ÖB erhöll från Riksdagen innebar ~ 10% ekonomisk reduktion av försvarsmaktens budget. Detta kombinerat med behov av ytterligare besparingar inom Försvarsmakten gjorde, att ÖB hade att planera i FMP 97 för ~ 20% reduktion som snittsiffra.

Vid genomförandet av förändringarna har riksdag och regering beslutat om bland annat följande syn:

- "Planeringen bör utgå ifrån de behov vi har för de närmaste åren och den handlingsfrihet vi behöver för framtiden, oberoende av de behov som låg bakom tidigare investeringar".
- "Det är viktigare att nu göra nyinvesteringar, som utgör en väsentlig grund för försvaret i en svårbedömd framtid, än att vidmakthålla gamla system, som har begränsat värde under förutsebar återstående livslängd".
- "Strukturella förändringar bör genomföras så snabbt som möjligt även om de kan leda till betydande olägenheter. _ _ _ _"

ÖB planeringskonsekvenser för grundorganisationen är mycket omfattande. Det innebär i huvudsak en total avveckling i garnisonsorterna Falun, Fårösund, Halmstad, Karlsborg, Ljungbyhed, Söderhamn och Södertälje. Omfattande förändringar genomförs bl a här i Göteborg, där huvuddelen av KA 4/GMB utbildningsverksamhet flyttas till Karlskrona. Kvar enligt ÖB förslag blir en GMB kader på 10 människor.

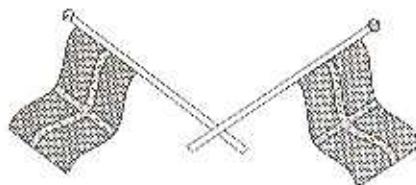
Nu kommer det att bli en politisk behandling av hela totalförsvarsfrågan grundat på ÖB FMP 97.

I mitten av september -96 kommer regeringen att lägga sin försvarsmaktsproposition och då bör vi se åt vilket håll det blåser för oss i Göteborg. Riksdagsbeslut tas 96-12-13 Vi på KA 4/GMB försöker arbeta som vanligt med de mycket omfattande utbildningsuppdragen (5. amfbat, skolorna m m). Men det är klart, att ÖB FMP 97 bekymrar oss alla och vi hoppas, att det kan bli en politisk vindkantring till vår fördel.

Jag kommer att lämna en mera detaljerad lägesrapport för KA 4 kamratförening vid årsmötet 96-05-08.

Väl mött vid detta tillfälle och vi behöver allt stöd som går att få.

Med vänlig hälsning
Sigvard Oscarsson

Kamratbesök på Marstrand

av Ingvar Ingelshed

Den 26 oktober 1955 på eftermiddagen lämnade jag Lysekil och hann i tid till färjan över Gullmarn, den som blev beryktad för sen leverans från Alexandria. Från Lysekilssidan gick den i rätt tid men så är det också en förtidsavgående kapten från Göteborgsflottan som har befälet.

Under färden tar jag fram brevet från Stig Svanberg med inbjudan till Carlstens Fästning och mötet med kamraterna från tiden på Älvsborgs Kustartilleriregemente. Jag kollar tiden jag har på mig för att hinna i rätt tid till klockan 1800 då Gillet börjar.

På väg till Marstrand passerar jag platser som minner mig om gångna tider i slutet av 40-talet - där var anmarschvägar för 21 cm kanonerna, där ligger Hälta kyrka med grusgrop-platsen för ett nattligt eldöverfall, där är ängarna runt Gullbringa över vilka dåtidens kustmarodörer drog fram mot den lede FI i skogsbrynet.

Väl framme vid parkeringsplatsen och färjeläget på Koön strömmade KA4-kamraterna till med glöd i blicken inställd för en rask promenad upp till Kungsporten på Carlstens Fästning. Vid porten stod kvällens värd - kommandanten mm Stig Svanberg jämte bodyguard modell mindre Karolin - och hälsade oss välkomna.

Vi följde Stig genom portar, över vindbryggor och över borggårdar till vårt nattlogi. Efter bäddritualen bjöds vi på förfriskningar av överdådigt slag.

Sorlet från den tjugohövdade skaran steg till oanade höjder när gamla fortkamrater erinrade om livet i Göteborgs skärgård under beredskapsåren och då inte minst om sommarutbildningen på Käsö.

Tiden gick fort och snart kommenderade Stig "tystnad" för att kunna ge direktiv för kvällens övning - Kodord "1700-hundratals Gille." Övningen inleddes med att Carlstens Fästnings Musköteri paraderade med gevärs- och kanonexersis med knalleffekter.

Stig förde oss sedan till sin lönnkrog där "sött brännvin" serverades och Gösta Andersson fick tillfälle att överlämna en gåva och tacka för invitationen. Efter ytterligare en runda i gångar och prång kom vi till Vapenhuset där det verkliga Gillet ägde rum.

Här blev vi serverade av sköna Karolinerdamer rätter som verkligen gjorde heder åt köket som tidigare haft en berömd kock "Lasse Maja". Vad sägs om; Krabbfärserad forellfilé. Anklevermousse med Cumberlandsås. Vildsvinsstek med glödstekt rova och viltsås.

Allt detta sköljdes ned med öl och rött vin. Som avslutning följde; Kaffe och bakverk. Som salig kung Carl XIV Johan lär ha sagt; Detta var verkligen en superb måltid. Under måltiden kunde vi njuta av ballader framförda av två välsjungande trubadurer. Gösta Andersson bidrog med Kustartillerivisan och vi fick följa Leif Nyberg på hans vingliga väg till Göteborgs statyer.

Härpå följde en historisk kavalkad från skilda äventyr i KA-miljöer och med olika befälspersoner som gjort sig kända för speciella egenheter.

Skratten skallade under valven för här fanns det gossar som kunde dra en historia så det blev knorr på slutet. Groggbänken stod dukad och kvällen gick över i en ny dag när vår ärade värd önskade god sömn med det tillägget att det kanske kan bli en "reptitionsövning" någon gång i framtiden. Frukost-en väntade då vi stigit upp och bäddat våra sängar.

Vi sade adjö till varandra och drog iväg till färjan, bilarna och hemmen med ett oförglömligt minne från "Stigs Gille". Gästande KA4-kamrater tackar Stig och hans kommandantstab för detta minne från 1995 ars Gille på Carlstens Fästning.

In Memoriam †

Följande medlemmar har avlidit:

Birger Björnsson	Jämsjö
Carl Magnus Frisk	Göteborg
Sven-Olof Håkansson	V Frölunda
Roland Nyman	Göteborg
Sigurd Schött	Göteborg
Henry Wassén	Göteborg

Vi lyser frid över deras minne.

Skattmästaren har ordet ☺

Medlemsavgifterna för 1995 har med några få undantag inkommit, många utökade med gåvor till föreningens verksamhet och till museet. Tack för det och tack för alla hälsningar.

Tillsammans med övriga intäkter (viss försäljning och guideavgifter) innebär det att föreningens inkomster och utgifter balanserar varandra och har gett ett litet överskott, men kostnaderna beräknas stiga.

Årsmötet -95 beslutade därför att höja medlemsavgiften till 60 kronor från 1996. Med denna tidning följer en avi för inbetalning av 1996 års avgift och eventuell gåva. Avin följer med till alla, även till dem som har betalt tidigare och till dem som av olika anledningar är befriade från avgift. Glöm inte att på talongen uppge vem Du är och betala om möjligt så fort Du kan.

Vänlig hälsning
Helmer Ternegren.

Lediga platser ☼

Muséet ☺

Muséikommitten behöver hjälp med olika arbeten. Kom ut till oss på onsdagar mellan kl. 0900 och 1500 eller ring oss på 031-69 24 97 för närmare information. För intresserade finns här trevlig kamratskap och mycket att göra!

Födelsedagar ☼

April - Oktober -96

90 ÅR

Einar Lindström 24/9

85 ÅR

Gustav Olsson 7/8
Jens Ohlsson 5/10

80 ÅR

Arne Palmgren 19/9
Erik Magnusson 23/10

75 ÅR

Gurli Pettersson 17/4
Göran Häll 22/4
Karl-Fredrik Lautmann 22/5
Carl-Gustav Ericsson 30/5
Lennart Svensson 29/7
Ture Hansson 21/8
Owe Warnström 29/8
Sven Beijer 10/9
Ragnar Rönkvist 26/9

70 ÅR

Karl-Erik Blomdahl 4/4
David Brännerud 9/6
Ingrid Olsson 18/6
Gustav Karlsson 30/6

60 ÅR

Gunnar Brunskog 29/4
Gunnel Johnelius 9/5
Kjell Sörqvist 1/7
Åke Ahlgren 18/7
Lennart Larsson 15/9
Inger Svala 30/9

50 ÅR

Ingemar Christiansson 24/5
Ulla Larsson 9/6
Egil Jonsson 13/6
Jan Dellheden 11/7
Vivi Johansson 27/7
Lars Fuxen 29/8

Nya Medlemmar ♣

Anders Hammarskjöld V Frölunda
Carl-Åke Maack V Frölunda
Bengt Persson Mölndal
Carola Stellas Göteborg
Claes-Göran Sänne Göteborg
Eva Sänne Göteborg
Inga-Britt Sänne V Frölunda
Rolf Sänne V Frölunda

Känsödagen 1995-07-08

Det var samtidigt som VM i fotboll ägde rum bland annat på Nya Ullevi. Tänk vad tiden går! Är det sig likt på Känsö?

Vore trevligt att ånyo samla ihop det gamla gardet och göra en gemensam utflykt dit. Vi som hade möjlighet att ställa upp var 483 Andersson, 485 Jansson, 501 Olsson och jag själv, 541 Börjesson. Samling 0915 vid KA 4 för avfärd i KA 4:s snabbaste båt?, en Stridsbåt 90.

Vad ung han är killen som skulle köra oss ut. Vi var väl inte mycket äldre för 40 år sedan?! Vi blev lugna när vi såg "furir" Sörqvist, still going strong, leda och fördela platserna ombord. Allt gick väl och killen som körde kunde sin läxa. Visst fasen kunde man gå innanför "pinnen", bara man höll ens med märket. Minnena dök upp.

Vad folk det var på Känsö, familjefest? Det var "föräldrardag" för marinintresserade ungdomar, vars anhöriga och kamrater passade på att få en fin dag.

Vi hälsades alla varmt välkomna av öns kommandant och lägerchef Gustaf Lundberg som berättade varför ungdomarna fått möjlighet att vara på läger på Känsö under några veckor och förklarade också nyttan av att vara sjökunnig både i civilt och marint avseende.

Därefter var det dags för ungdomarna, både flickor och pojkar, att visa vad de lärt sig. Det var kapprodd i 10-huggare, det var kappsegling och navigerings- och tilläggningsövningar.

Vilka härliga vyer och bilder. Samtidigt gavs möjlighet att bese ön och träffa gamla bekanta. Sommaren -58 låg vi på Känsö med minutläggningssdivisionen

Muldiv.

Vi är några goå gubbar som gjorde vår värmpikt på KA 4, 1957 - 1958. Var det inte Flaggjunkare Berg och Furir Hellekant som stod där borta?! Vågar vi gå fram och hälsa? Lite respekt fanns kvar från 1957 och Mul 15 eller var det Mul 11:an? Glatt återseende blev det och minnena flödade. Flaggjunkare och furir -57, nu var det kapten som gällde. Var såg man då seglingen bäst? Från utsiktstornet naturligtvis.

Men varför var luckorna högst upp stängda och igenbommade? Förargligt men man såg bra från klipporna också. Tillbaka till ordningen och vad vore Känsö utan Korum i det fria?

Har jag glömt lunchen i parken? Kö blev det men den som väntar på något gott väntar inte länge. Potatissallad och pastramikassler smakade alldeles utmärkt. Det och kaffe och glass till efterrätt ute i det fria och i goda vänners lag blev en av sommarens höjdpunkter.

Vilka goå ungdomar det finns. Titta bara på Mia Palmkvist som också lärt sig ta hand om lillebror?!

När man har trevligt går tiden fort, dags att återsamlas vid Känsö hamn för återfärd och vi noterade att Känsö är sig nästa likt. Kanske lite modernare.

Har jag berättat att vädret också var fint? Det var det, soligt och varmt ända tills vi lade till i KA 4 hamn för där regnade det.

Tack alla på KA 4 för en minnesvärd Känsödag. Jag beklagar de som inte var där.

Jag hoppas att chansen finns 1996 för en ny Känsödag, trots alla ekonomiska besparingsbud.

Gunnar Börjesson

Upprop 1

Årsmöte

Årsmöte avhålls på officersmässen
Onsdagen den 8 maj klockan 1830.
Efter mötet serveras Vårmiddag.

Möt upp

Upprop 2

Vårmiddag

I direkt anslutning till årsmötet avhåller förening-
en:

Vårmiddag på officersmässen den 8 maj kl.
1900.

Anmälan om deltagande vid middagen lämnas per
telefon till Ewa Werner 69 20 67 eller Gun
Strandberg 69 27 40 senast den 30/4.

Välkomna!

Upprop 3

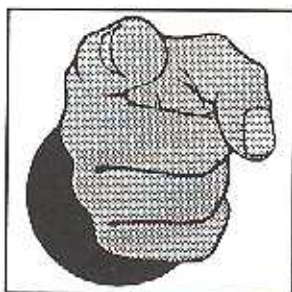
Känsödagen

Känsödagen avhålls i år lördagen den 6/7.
Avresa från KA 4 hamn kl 0915.

Kostnad för båtresa 25kronor per person.
Parkering kan ske i hamnområdet, vakten anvisar.
Beräknad återkomst kl 1530.
Lunch kan erhållas till självkostnadspris.

Anmälan senast den 28/6.
Telefon 69 20 00 (KA 4 växel), begär Känsö
(bemannat efter midsommar).
Före midsommar kan anmälan göras till
Gun Strandberg på telefon 69 27 40.

Vänligen uppge antal deltagare samt önskemål
om lunch.
Välkomna!

Höstmiddagen

Traditionsenligt samlades medlemmar i vår
förening torsdagen den 16 november för att träffa
kamrater som delar intresset för Kustartilleriet i
allmänhet och KA 4 i synnerhet.

Cirka 30 stycken hade tagit chansen att använda
Höstmiddagen som ett forum för detta.

Det var glädjande att se flera "nya" ansikten bland
de närvarande. Jag hoppas att det är en fortsatt
trend och att Jerker Strid, Stefan Brunander (fd
Olsson) och Jan Blomkvist kan vara en inledning
till att en ny generation börjar att aktivt delta i
föreningens sammankomster.

Festen började med att baren öppnades och
samtalssorlet ökade successivt så att det var svårt
för ceremonimästaren att göra sin stämna hörd
när han bjöd till bords.

Duon Britt-Marie Karlsson och Ewa Werner
serverade en välsmakande måltid.

Efter middagen serverades kaffe och kaka och för
hågade var baren öppen.

Stabschefen vid GMB, Göteborgs marinbrigadm
Lars Leffler, höll en information om den omfat-
tande verksamhet som bedrivs vid brigaden, läs
KA 4 och framförde en förhoppning om en
fortsättning efter 1997.

Utanför fönstren började snön virvla och snödriv-
van på altanen blev allt större. Många av oss
körde bil och eftersom vintern inte borde infinna
sig redan så satt det sommardäck på.

Det var därför bäst att dra sig hemöver vid 22-
tiden. Efter vad jag hört klarade alla att komma
hem innan snökaoset blev övermäktigt.

Det hade varit en trevlig middag men tyvärr är det
allt för få som hörsammat kallelsen.

Flera anger som ursäkt att det är svårt att hinna
när man börjar klockan 18.00. Vi skall därför
försöka senarelägga starten vid kommande evene-
mang.

Vi ses vid vårmiddagen!?
Gunnar Hellekant

Min första tid på KA 4,

fortsättning från föregående nummer
av Stig Svanberg

Furirskolan avslutades för vår del i augusti 1943, något i förtid. Någoting hände, jag tror att det var tyskarna som trängde på i Värmland och ville in i Sverige. Skärpt läge. Alla skolor på KA 4 och andra förband avslutades. Vi elever skingrades och Einar Herrlin såg jag inte på flera år.

Korpral Stig Svanberg fick order att lasta två barkasser, 10-huggare, med delar till två stycken 40 mm akan och ta sig ut till Knarrholmen. Jag var inte utbildad på dessa pjäser.

Nere på kajen på KA 4 stod ett 40-tal inkallade äldre män fullt stridsberedda och väntade på order. Några lastbilar kom med de isärplockade kanonerna.

Nu gällde det att utfärda order. Jag tog befälet och satte truppen att ösa barkasserna. Sedan lyftes pjäsmaterielen ombord. Ingen kran fanns att tillgå. En liten fiskebåt skulle bogsera oss ut till ön. Alla gick ombord och färden började.

Jag hade i mitt kartfodral ett kuvert som jag fått av löjtnant Hamne. Det fick inte öppnas förrän vi lämnat kajen. I brevet stod att läsa:

- "Gå skyndsamt till Knarrholmens brygga. Montera pjäserna och sök förbindelse med bataljonen på telefon från kommandoplatsen".

Jag var korpral, 21 år och skulle montera pjäserna som jag inte var utbildad på. Jag satt i fiskebåten och tänkte igenom hur jag skulle förfara. Kanske de äldre killarna hade utbildning och erfarenheter. Jag frågade och fick reda på att två var utbildade och kunde skjuta och kände något så när till skjutreglerna. De hade varit korpraler före kriget.

När vi var framme vid "Knarren" fick jag se sergeanten John Artur Johansson, mer känd som "Svängis" komma ner till kajen och omedelbart ta ett kraftfullt befäl. Jag blev väldigt glad. Jag kände "Svängis" från mina år på Gotland och hade hört att han verkligen behärskade materielen och skjutförfarandet.

Jag gick fram, till sergeanten och anmälde mig med 38 man. Nu började materielen bäras upp i berget där det fanns iordningställda LV-ställningar. Till och med ett skyddsrum med ammunition fanns. Efter en stund utnämndes jag till stabsunderbefäl. Jag ordnade med inkoppling av telefon och ringde till luftförsvarsstabens expedition. I brevet fanns täckbenämningar och enligt dessa

skulle jag i Nya Varvets växel begära till exempel X K H C. Själva hette vi T U B R. Jag anmälde att vi var på plats och påbörjat montering av pjäserna. Svängis beordrade mig att ta ut tre man till köket och ordna en plan för förläggningen.

Vem skulle jag välja till kock och handräckning? På min fråga till truppen fick jag till svar att det inte var någon som kunde laga mat. Tre vicekorpraler fanns med som inte skulle fortsätta sin utbildning.

Dessa tre, Lindahl, Johansson och Broberg fick jobbet i köket, Lindahl som kock och chef. "Jag kan inte laga mat" skrek Lindahl! "Försök" sa jag. "det är råvaror för fyrtio man på väg hit med båt".

Han fann sig i sin nya roll. Varje dag var han ute i bergen och plockade måsäg. Jag vill ge Lindahl en eloge för de goda pannkakorna han gräddade. Han stekte fläsk, kokade potatis, gjorde härliga puddingar och mycket mera. Han klarade jobbet som kock väldigt bra.

Snart skaffade han två griskultingar som vi skulle ha till jul och efter några månader var de rätt stora och feta. Då kom det helt plötsligt en motorbåt och lade till vid kajen. Ombord var en löjtnant vid namn Schultz. Han kom från livsmedelsverket. Någon hade tjallat om att vi hade griskultingar och de togs i beslag.

Det var ingen idé att försöka vara självförsörjande på "Knarren". Tråkigt. Matrester, svinmat, skulle sändas tillbaka till Nya Varvet med proviantbåten varje dag men från vår ö kom det inte en enda bröds kalk. Allt som blev över gick till fiskarna. Efter tre månader på "Knarren" fick jag avlösning för att vara instruktör för stamrekryterna på Älvsborgsskolan.

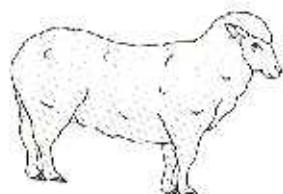
Ungefär 25 år senare promenerar jag på Kungsgatan i Göteborg. En person stoppar mig genom att ta mig i axeln. "Tjänare Svanberg" säger mannen och när jag tittar upp ser jag att det är den Lindahl som jag kommenderade som kock. "Lindahl! det var roligt att råkas igen" sa jag "vad gör du nu?" "Jag bor i Gävle och har två trevliga restauranger där. Jag gick i kockskola efter beredskapen men nu bakar jag pannkakor på riktiga hönsäg" sa han och tackade mig för att jag "föste" in honom i branschen. Ja så kan det gå här i livet - Livet styrs ofta av tillfälligheter.

Inbjudan till

Kamratföreningarnas träff vid Fårösunds Marinbrigad

1996-08-24--25

Program

<i>0700</i>	<i>Lördag 24/8</i> <i>Frukost i FMB matsal</i> <i>Föreläggningen ordnas</i> <i>Rundtur på Färö (med egna bussar)</i> <i>Museibesök</i>
<i>1830</i>	<i>Middag med dans</i>
<i>0800</i>	<i>Söndag 25/8</i> <i>Revelj</i> <i>Frukost</i> <i>Rundtur i VISBY</i> <i>Lunch</i>

Kostnad 375 kronor per deltagare

*Tag med din fru, make, sambo eller vän till en trevlig samvaro i glada kamraters lag.
Detta är enda inbjudan till sammankomsten*

Välkomna! / Festkommittén

För deltagare från Göteborg gäller:

Avresa med buss från KA 4 fredag 23 augusti 1500.

Resa med ordinarie färja från Oskarshamn 2330 med ankomst till Visby 0600 på lördagsmorgonen.

Lördag och Söndag förmiddag: Program enligt inbjudan ovan.

Söndag eftermiddag: Sightseeing på södra Gotland
Övernattning på KA 3 eller på något förband i Visby.

Måndag: Återresa med färjan 0700, (embarkering 0600)
Beräknad återkomst till KA 4 c:a 1500.

Kostnad per person; Deltagande i kamratföreningsträffen 375:-
Båtresa tur och retur 270:-
Hyttplats i 4-bäddshytt 72:-, 2-bäddshytt 144:-
Extra övernattning 50:-
Tillkommer matkostnader för söndag eftermiddag och måndag.
Totalt cirka 950:-

Anmälan; Sätt in 500:- per person på postgiro 450 49-4, KA 4 Kamratförening,
senast 25 maj.
(KA 3 vill ha preliminär anmälan 1 juni och vi måste boka plats på färjan i god tid).
Ange "Gotlandsresan" på talongen och om 2-bäddshytt önskas.
Glöm inte att ange namnet!
Resterande fasta kostnader 267:-, alternativt 339:- betalas vid avresan.

Beredskapsminnen från KA 3 - 1941 - 1942

av Gösta Andersson

Som jag tidigare skrivit om i KA - fyren kom jag till KA 3 i början av april 1941 efter att ha blivit tvångsoverförd från KA 1.

Vi var rätt många från KA 1 och KA 2 som sammanträffade på "Drottan" under de dygn som vi låg fast i isen mellan fastlandet och Gotland. För många var det första gången vi träffades.

I sena natten ankom vi med buss till KA 3 där vi fick nattskaffning och en plats att sova ut på. På andra dagens morgon tog kårchefen emot och hälsande oss välkomna.

Fördelning till kompanier gjordes och jag hamnade på 6. kompaniet som dagfurir. Kompanichefen hette Stig Holmqvist och adjutant var flaggjunkare Nord. Kompaniet var överfyllt med folk så det fanns gott om arbete. De flesta var nyinryckta värnpliktiga som stod inför sin första militärbildning. Därför fick befälende flesta från KA 1 och KA 2, sin tjänstgöring på kaserngården.

Min tjänst som dagfurir sammanlänkades med att jag fick gå som elev i lägre underofficersskolans praktiska del. Den teoretiska delen hade jag gjort klar tidigare, under vintern 1940. På skolan var vi några furirer som mestadels höll på med signal-tjänst. Instruktor var furir Henrik Stjärnskog, (drunknad vid Barbaraolyckan 1950). Våren var varm och torr. Dagarna gick fort undan och snart var vi inne i juni.

Vi roade oss så gott vi kunde. Som de flesta unga män ville också vi träffa unga damer och av den anledningen så brukade vi ibland dansa i flygets hangar i Färösund. Tillgången på flickor var tyvärr begränsad och de som fanns favoriserade flygmalajerna och hangarsoparna. Flickornas gunst gjorde att vi till slut tröttnade och vi gjorde allt för att hitta ett annat alternativ på dansställe.

Kockfuriren Karl - Erik Olsson och jag fick för oss att besöka en festplats på norra delen av ön. Där skulle det säkert gå att få dansa några danser med traktens vackra damer. Vi kvitterade ut var sin kronans velociped och startade, fulla av entusiasm, den tre mil långa vägen till Kap-pelshamn på Gotlands nordvästsida. Vackert väder rådde denna lördag i början av juni. Vi anlände lagom till dansens början. Musiken spelade upp och vi förväntade oss en härlig kväll. Men döm om vår fasa när vi sag oss omkring.

Massor av uniformsklädda manspersoner som var ute i samma ärende som vi. Vi insåg vår begränsning och att det bästa vi kunde göra var att axla hojarna och trampa de tre milen hem igen. Sex mils cykeltur och inte en dans, det kan få den tappreste att tappa modet. Vi cyklade direkt till furirmässen på KA 3 där vi på vår grammofoon spelade den kända psalmen; "Allt ont ifrån oss viker!".

Underhand hade vi förstått att världsläget i mitten av 1941 var på väg att förändras. Något var på gång och den 20 juni drogs all permission in och personal försvann ut till sina krigspositioner. Allt verkade stressigt. Inga direkta informationer om läget erhöles. De som makten hade visste väl inte mer än vi.

Den 21 juni fick jag order att lämna av dagfurirstjänsten och inställa mig på SPR BN (Bungenäs). Där fick jag order att ingå i den signalstation som fanns högt över spärren. Alla utrustades med vapen och skarp ammunition. Som alla vet så invaderade tyskarna Ryssland den 23 juni.

Eftersom Gotland var och är en mycket viktig strategisk ö i Östersjön så vidtogs alla åtgärder för ett starkt försvar. Både Ryssland och Tyskland hade säkert intresse av Gotland för sina stridskrafter. Det är klart att alla vi som berördes hade lite oro i magen. Vi var dock beredda på alla stridshandlingar mot oss. Det fanns en soldat i varje buske. Gotland var som en igelkott med viljan att sälja sig så dyrt som möjligt.

Från signalstationen hade vi en vidsträckt utsikt över Östersjön och vi såg ofta krigsfartyg i full fart passera långt ut. Ryska ubåtar siktades då och då. De torpederade de malmbåtar som trafikerade sträckan Lübeck - Luleå. Inget hände och så småningom låg vi i lägsta beredskap.

Hösten närmade sig och efter tre månaders tjänst på signalstationen fick jag avlösning. Denna tjänst ansågs som synnerligen ansträngande. Två dygns heltjänst följda av en dags frivakt tar så småningom på det fysiska välbefinnandet då kroppen på grund av för lite sömn och vila tappar en stor del av motståndskraften.

I stället fick jag mönstra på M/S "Labben". Två man ingick i besättningen. Någon maskinist behövdes ej då maskinen sköttes helt från styrhytten.

Det blev en lugn och fin period med det huvudsakliga arbetet att forsla ut patruller om 1 + 2 man till de tyska handelsfartygen som passerade för inre fart genom Färösunds södra sund. Patrullernas uppgift var att se till att fartygens besättningar icke uppehöll sig på däck eller fotograferade våra befästningar under färden som avslutades i norra sundet där vi hämtade upp dem. Lots fanns alltid ombord.

En dag i oktober fick jag order att gå ut med patrullen för att borda ett fartyg som var på väg att gå in i södra sundet. Patrullen och min besättning gav oss ner till platsen där "Labben" låg. Det var bara det att det blåste 25 - 27 sekundmeter med höga vågor från sydost. Vinden låg på just det rev som ligger i förlängningen av den vik i vars inre del vår brygga var belägen.

Revet som kallades för Bungörs rev bestod av vassa stenar. Jag ringde till spärrechefen och sa att det var omöjligt att gå ut i denna storm och att riskerna var mycket stora. "Ni skall gå ut, det är en order" sade kaptenen. "Det får bli på kaptens

ansvar" sa jag och därvid blev det. Vi lade ut och tuffade iväg ut ur viken. Det gick bra så länge vi hade vindskydd från land på styrbordssidan men när vi kom utanför började Labben gunga som en kork.

Besättningsmannen och patrullen hade jag placerat i lastrummet och själv försökte jag styra så gott det gick. Vågorna slog hela tiden över båten och rätt som det var hördes ett fruktansvärt brak från maskinrummet och en otäck rök kom upp i styrhytten. Jag tittade ner och fick se att motorn hoppat från sin "bädd" och stannat. Alla bultar till motorfästena var av.

Genast började vi driva mot Bungörs rev som vi hade på några hundra meter på vår babordssida. Jag tänkte att om "Labben" kommer in där blir den till kaffeved på några minuter. Jag försökte hålla rodet så rakt jag kunde varefter jag surrade det med en lina.

Jag tog mig ner i lastrummet och förklarade läget. Ingen fick gå upp på däck utan livlina. Jag slängde ut ankaret men inget stoppade driften mot revet. När jag var nere i lastrummet hade jag sett en presenning och jag tänkte att den kanske kunde komma till användning.

Presenningen hade mässingsförsedda hål. Jag förklarade min idé för dom andra och vi fick fram en lina som vi trädde i hålen. Presenningen var som väl var inte större än att vi kunde hantera den. Vi tog oss upp på däck, hela tiden vaktande på sjön. Labben gungade fruktansvärt och vi hade kommit betydligt närmare revet. Vattnet forsade över oss när vi försökte få upp presenningen mellan den lilla masten och styrhytten.

Två höll avhåll i våra livlinor så att vi inte skulle blåsa överbord medan vi andra fyra kämpade för allt vad vi var värda. Vi tyckte nu att bränningarna var alldeles inpå oss. Kanske på 60 meter.

Så plötsligt hände det. Vi fick luft i presenningen. Jag skar av rodrets surring och vi började så sakta lova upp längs revet. Vi släppte något på "scglet" och rätt som det var så var vi på väg slörande rätt in i viken och till vår brygga. Där lade vi till och tillsammans bad vi en tacksamhetens bön över att vi klarat oss.

Tyvärr hade vi inte kunnat fullfölja vår uppgift. Handelsfartyget fick passera utan patrull ombord. Spärrechefen hade sett allt från kommandoplatsen. Ingen som helst kommentar fick vi från honom. Kanske var han själv rädd över den givna ordern om det verkligen hänt något tragiskt.

Utdrag ur SKYDDSVÄSTEN, Personaltidning för Väst kustens marinkommando.

Med anledning av Överbefälhavarens förslag om KA 4:s nedläggning och en bibehållen patrullbåtsdivision som "försvar" av Väst kusten tror jag det finns behov att informera tidningens läsare om vad en sådan enhet är och gör. Därför har jag med utgivarens tillstånd "saxat" nedanstående artikel.

Patrullbåtsdivisionen som har hela Sverige som övningsområde

"Vi är ca fyrtio officerare från fänrik till kommandörkapten som har Göteborg som vår hemmahamn. 18. patrullbåtsdivisionen (ptrbdiv) består av tre linjefartyg, ett fartyg i depå med reducerad besättning och tre "långtradare" med förråds- och reparationsresurser. Förbandet ingår i kustflottan tillsammans med övriga kvalificerade fartygsförband i Sverige. Grundläggande övningar på fartygs- och divisionsnivå genomförs hemma på Väst kust. Mera kvalificerade övningar med förbands- och flottiljupp-trädande genomförs oftast på syd- eller ostkusten. Norrlandskusten har dock flitigt besökts de senaste åren.

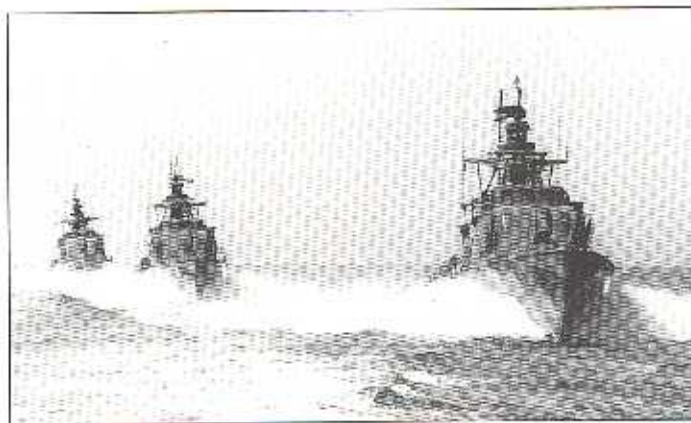
Duellträning och luftförsvar

Träning i duellsituationer med andra ytattäckförband är en viktig del av utbildningen. En annan mycket väsentlig del är luftförsvaret, inte minst med tanke på egen överlevnad. Närheten till Väneren har medfört stora möjligheter till samövningar med flygvapnet. Luftförsvarsförmågan är därför långt driven i förbandet. Årligen genomförs i 18. ptrbdiv regi utbildning av kustflottans artilleriofficerare under en vecka i Väneren. Nu senast deltog dessutom kustkorvetten Göteborg och robotbåten Varberg samt hela flygvapnets attackresurser.

Även ett "MKV-förband"

18. ptrbdiv är även ett av CMKV:s

förband. I kris och krigssituationer är en av CMKV huvuduppgifter att skydda import- och exportsjöfart samt övrig sjöfartstrafik utmed västkusten, från Öresund till norska gränsen. Förbandet deltar i skyddet av sjöfarten. Luftförsvar utgör då en mycket väsentlig del liksom ubåtsjakt där vi tillsammans med

12. hkpdiv har viss förmåga att genomföra anfall.

Samverkan med amfbat

En av fördelarna vid MKV är närheten till övriga förband. En viktig del att öva närmsta tiden är bl a samverkan med 5. amfibiebataljonen. Det finns många synergieffekter av en samordning mellan patrullbåtsdivisionens och amfibiebataljonens verksamheter, inte minst i ett basområde.

Utbildar befäl och värnpliktiga

Vår huvuduppgift i fred är att utbilda befäl och värnpliktiga till krigsförbandet. Därför genomför vi

under ett år rekryt-, yrkes- och sjökurs i egen regi. Vår utbildningsrytm går från juni till juni varje år. Officerarna går i två-års rytm, två år i varje befattning. Efter dessa två år byter vi befattningar inom divisionen eller går vi till andra förband och myndigheter. Sammantaget gör detta att vi reser mycket och tjänstgör i olika delar av landet under stor del av vår tid.

Från Strömstad till Haparanda

För att kunna försvara och uppträda runt hela Sverige måste vi också öva utefter hela kusten. Vårt övningsområde är därför utefter hela vår kust, från Strömstad till Haparanda. Vi är ett s k kallat 24-timmarsförband. Det innebär att vi inom 24 timmar skall kunna vara till sjöss och lösa de uppgifter vi får av ÖB, MB med flera. Under övningar eller internationella kriser kan vi ha betydligt högre beredskap. Stora delar av året ansvarar vi för rikets ytattäckberedskap då vi med kort varsel skall kunna ingripa i alla delar av Sverige.

Väst kustens är närmast våra hjärtan, så här finns vi ca 40 veckor om året. Här genomför vi utbildning i land och till sjöss av värnpliktiga och officerare. Vi genomför även årsöversyner och materielunderhåll i Göteborg."

Michael Aaröe
Chef 18. patrullbåtsdivisionen

Vandring som motion och hobby

av Ingvar Torefall

Vintern 1978 - 79 hade vi paus under ett pistolträningsspass på KA 4.

En hemvärnschef frågade mig om jag hade lust att ta med hans marschgrupp till Nijmegen i Holland kommande sommar.

Hur vi snackade så sa jag ja till att börja träna med gruppen -- för en orienterare som kunde klara en tremilaoorientering utan skavsår mm, trött naturligtvis, men i mål, så var det väl inte några problem att gå 4 x 40 kilometer med 10 kilos packning.

Träningsmilen var satta till 50. Jag tränade 70. Kom med ner till Nijmegen. Efter andra dagen hade jag vuxit en centimeter, fötterna var fulla med blåsor.

När vi var i mål, duschat och ätit middag hade klockan passerat 17 och sjukvårdsrustmästaren hade gått hem.

Jag gick över till det norska gänget och fick hjälp med mina fötter av en sjuksköterska som tömde mina blåsor. Hon sa "Gutt du är mogen för Guinness rekordbok".

Det blev ingen tredje och fjärde dag för mig. Den norske läkaren hade konsulterats. Jag fick åka hem med skammen. Vad skulle Kalleville Hansen sagt om jag inte med friska fötter kommit upp till Radarskolan så att han kunde ta ledigt för att spela golf i Italien.

Kontentan av detta var att all uppläggnig för att träna upp sig till att kunna gå 4 x 40 kilometer på gatsten och asfalt i Holland var helt fel.

Skor, strumpor, kläder mm mm. Jag måste ta revansch på mig själv.

Att inte klara Nijmegen var klart för dåligt för en kustartillerist.

När Kalleville kom hem var mina fötter läkta, en 10-kilometerstur avklarad och min semester kunde börja. I Tyskland 30 kilometer helt fint. Innan nästa Nijmegen blev träningsmättet 150 mil.

Nya erfarenheter ny utrustning och ner dit med

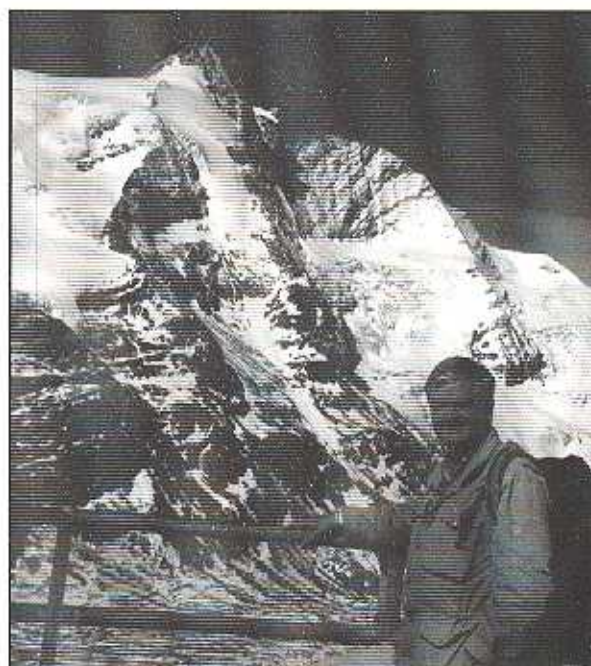
den stora danska vandringsföreningen Fodslaw. Hos dem fick jag lära mig mer om fötter än hela mitt kommisliv gett mig. Jag har gått Nijmegen 11 gånger sedan dess. Jag har lärt mig att vandring ger lika god kondis som jogging men utan skador - i princip inga blåsor sedan första året.

Vad kan vandringsturer i den organiserade form som vi aktiva i Svenska Folksportförbundet (medlem i Internationella Folksportförbundet - IVV) utövar ge i utbyte? De sträckor som vi vandrar, korta som långa, är lagda i vacker natur som regel. Vi lär oss landets historia och kultur utan att stressa. Vi får vänner för livet.

För egen del anmäler jag mig nu till min sextonde Haervejvandring, 300 kilometer på sju dagar från staden Schleswig i Tyskland till Viborg i Danmark. Max 500 deltagare varav jag känner halvdel - ett härligt internationellt gäng. Det är ju helt klart att det för de flesta räcker med kortare turer.

Gå dig varm en timma tre gånger i veckan -- stig av späravnenn en hållplats innan din och gå resten - gå uppför trappan istället för att ta hissen. Kom gärna med i en vandringsförening och Du får många nya vänner, bättre kondis och ett bättre liv upp i hög ålder, äldste på 300-kilometersturen ovan förra året var 83 år.

Vi ses på vandringsvägen. Till dess, må så gott!

Korsordet 1/96.

Vågrätt:

- 1 Sekt
- 14 Skinnrock
- 15 Litet sångstycke
- 16 Brukar man förlovningar
- 19 Advokatpären
- 21 Sätter sprätt på mandolins toner
- 22 Är röst som talas genom näsan
- 23 Cesium
- 24 Transpirationsavlopp
- 25 Han gifte sig med sin mor
- 27 Med homo- framför
- 29 Aquavitsort
- 31 Han talar musing
- 33 Vapen
- 34 Gör repor
- 36 Ingivelse
- 38 Besudlar
- 40 Varubeställning
- 43 Piper
- 44 Ekvilibrist
- 46 Bulletin
- 48 Gjorde vikingarna på Särimer
- 50 Ett ord som i sammansättning betecknar luft- och- flyg-
- 51 Kontrollerade Gestapo
- 53 En yrkesman i vardande
- 55 Kilopond
- 56 Invånare på Siri Lanka
- 57 Shop
- 59 Förstärker ensamheten
- 62 Pigg
- 63 Överges på våren av gudingarna
- 64 Värmer
- 67 Talangfull
- 68 Gammalt ord för kryssa
- 69 Debilt
- 70 Spegling
- 71 Ett av Svenska statens problem
- 72 Död sjö
- 73 Göra sig till inför kameran

Lodrätt:

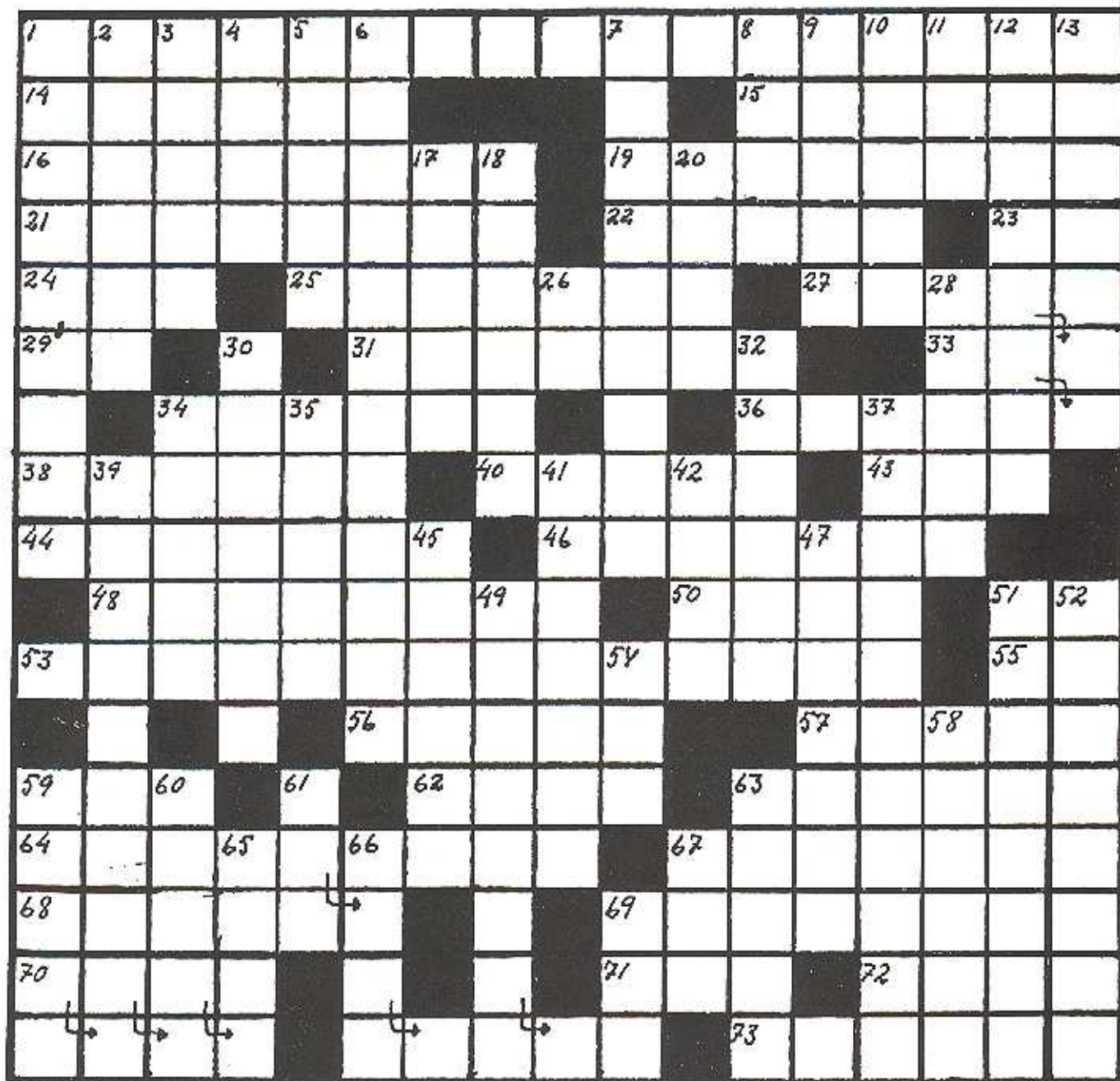
- 1 Anrop
- 2 Enögd jätte
- 3 Frett
- 4 Illasinnad
- 5 Överskott
- 6 Det ligger vid Koltajaurc
- 7 Finfördela
- 8 Det förmlösa ursprunget enligt grekisk mytologi
- 9 Krävs
- 10 Jazzbekant ort
- 11 Nyckel
- 12 Samhällsfientlig
- 13 Rappakalja
- 17 Kunde fin flicka förr
- 18 Opera av K-G Blomdahl
- 20 Heraldiskt risknippe
- 26 Inte mycket att bo i, men ändå en adress
- 28 Liten obetydlig individ
- 30 Remmare
- 32 Kort skarvrör
- 34 Raffinerat
- 35 Fotsid ämbetsdräkt
- 37 Tillsvarvas enligt fruktmodell
- 39 1700-talsdemimond
- 41 Buttra
- 42 Prydnadssten
- 45 Megära
- 47 Bergnymfer
- 49 Avslöjas
- 51 Påverkar hästen
- 52 Göra häfliga kroppsrörelser utan nämnvärt resultat
- 54 Djur med taggar
- 58 Mer än lös och ledig
- 59 Kan vara en rökare
- 60 Vapenunderlag
- 61 Pingströrelsens radioföretag
- 63 Följden av ett fall i Lidan
- 65 Oförfalskat
- 66 Gycklas
- 67 Vårdshus
- 69 Bör uppmärksammas

Konstruktör Sven Einarsson

Korsord 1/96

Lösningarna insändes före 15/6 1996 under adress:

KA-fyren, Redaktionen, c/o Muséet, Box 5155, 426 05 Västra Frölunda

Vinnare 2/94:

1:a pris

Jens Iversen Göteborg

2:a pris

Hegart Pettersson Västra Frölunda

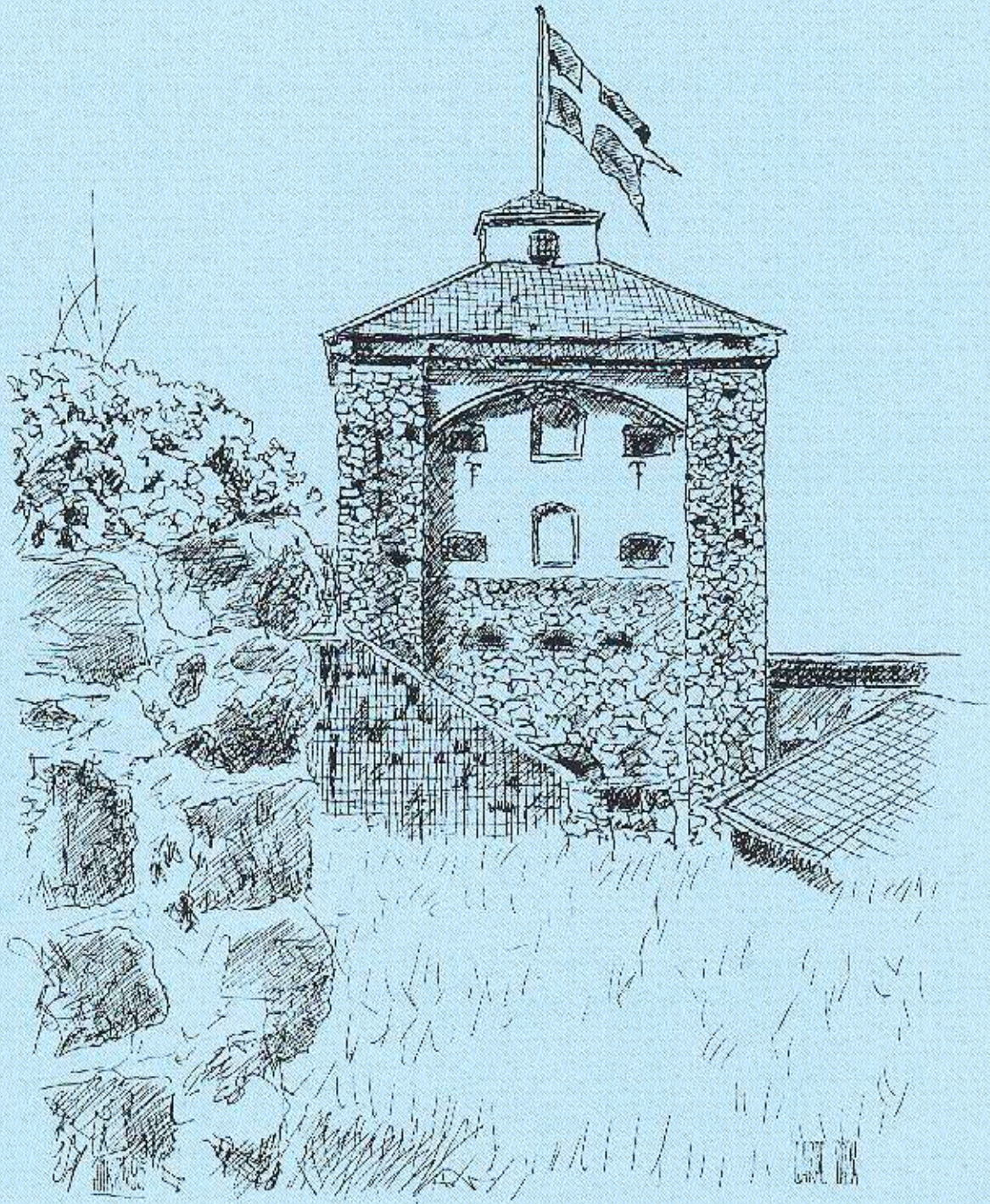
3:e pris

Erik Tärnberg Varberg

Vinnarna har erhållit sina priser.

Stort TACK för Er medverkan

**KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG**